

युतिविस्तारं ताराम् R. 2, 114, 7 (125, 8 GOM.). यस्य (विश्वकर्तुः) विस्तार एवैष लोकाः Ausbreitung HARIV. 14387. BHAG. 13, 80. °गामिनी बुद्धिः in's Weite schweifend MBH. 13, 1334. (लक्ष्मीः, कृपा) विस्तारमुपगच्छति sich ausbreiten, wachsen Spr. 2650. चमत्कारश्चित्तविस्ताररूपः Weitwerden des Hersens ŚĀH. D. 23, 14; vgl. u. विस्तर 1) am Ende und u. विस्फार 2). — 2) Breite eines Kreises so v. a. Durchmesser COLBR. Alg. 87. — 3) Specification, eine Aufzählung —, Ausführung im Einzelnen JĀN. 3, 95. SUÇA. 1, 32, 5. षड्विधविस्तारो रसः so v. a. der Geschmack zerfällt in sechs Arten MBH. 12, 6852. 14, 1411. द्वादशविस्तारं तेजसो ब्रह्मपुण्यते 1414. विस्तारेण ausführlich R. 3, 4, 4 wohl nur fehlerhaft für विस्तरेण. — 4) ein Ast mit seinen Zweigen; Strauch AK. 2, 4, 2, 14. TAİK. (स्तम्ब st. स्तम्भ zu lesen). H. 1124. H. an. MED. HALĪ. 2, 26. — Vgl. नतत्रकासि°, लोक°, विस्तर und विष्टार.

विस्तारिन् (von विस्तार) adj. sich ausbreitend, breit, umfangreich: त्रैलोक्यात्तर° HARIV. 2634. पदे पदे सतां मेघैः सरित्समाः Spr. (II) 940. बीज DAÇAR. 1, 16. दिसाक्ष्मेच्छयाः सर्वे तावद्विस्तारिणश्च ते MĀRK. P. 54, 11. पद्म HARIV. 14653. रत्नाणव PRAB. 81, 11. पङ्क MĀRK. P. 74, 13. स्तनभार Spr. 2878. UTTARAR. 116, 14 (157, 16). MĀLATĪ. 131, 10. दोम् 81, 15. KATHĪS. 100, 18. भारत Verz. d. Oxf. H. 120, a, 29.

विस्तीर्ण s. u. स्तर mit वि.

विस्तीर्णकर्ण adj. die Ohren ausgestreckt haltend und zugleich breitohrig, Bez. des Elephanten Spr. 2053.

विस्तीर्णता (von विस्तीर्ण) f. Geräumigkeit: einer Burg Spr. 5028.

विस्तीर्णभेद m. N. pr. eines Buddha LALIT. ed. Calc. 5, 17.

विस्तीर्णवती (von विस्तीर्ण) f. N. einer Welt Lot. de la b. 1. 274.

विस्तृति (von स्तर mit वि) f. 1) Ausdehnung, Breite TAİK. 3, 3, 369. H. an. 3, 458. 602. MED. r. 219. ĀRJABH. in Journ. of the Am. Or. S. 6, 538. — 2) Durchmesser eines Kreises COLBR. Alg. 87. Z. f. d. K. d. M. 2, 427, 1.

विस्थान (2. वि + स्थान) adj. einem andern Organ angehörig RV. PAIT. 4, 3.

विस्पन्द s. विष्पन्द und विष्पन्द.

विस्पन्दन (von स्पन्द mit वि) m. das Ersittern: तृणा° MBH. 7, 7993. प्रस्पन्दन ed. Bomb.

विस्पर्धा (von स्पर्ध् mit वि) f. Wettsefer: येषां व्रते ऽथ विस्पर्धा बले बलवतामिव MBH. 5, 1602. fg.

विस्पर्थिन् (wie eben) adj. wettsefernd: शक्र° MBH. 9, 2645. चन्द्रविस्पर्थिना मुखेन 4, 189.

विस्पष्ट (von स्पृश् = पृश् mit वि) adj. P. 6, 2, 24, Schol. mit Augen zu sehen, offenbar, klar, deutlich, verständlich: रत्ना MBH. 12, 2088. विद्युद्विस्पष्टपिङ्गल 1, 1241. सिकुविस्पष्टविक्रम HARIV. 3105. विस्पष्टेन्दुमुखो MĀRK. P. 21, 17. °कोप 116, 57. विस्पष्टामर्षपूरित 123, 39. विद्या 101, 18. PRAB. 71, 2. विस्पष्टार्थ M. 2, 33. अविस्पष्टार्थ Nir. 1, 15. अ° von einer Rede AK. 1, 1, 22. HALĪ. 1, 141. विस्पष्टम् adv.: यञ्चेत्तित्तासि विस्पष्टं नाम MBH. 3, 16446. नाविस्पष्टमधीयीत M. 4, 99. in comp. mit einem adj. (der Ton ruht auf der ersten Silbe des comp.) P. 6, 2, 24. — Vgl. वैस्पष्ट.

विस्पष्टीकर (विस्पष्ट + 1. कृ) klar —, deutlich machen; davon nom. act. °कर्ण n. MÜLLER, SL. 170.

विस्पृक्त adj. Bez. eines besondern Geschmacks VARĀH. BRH. S. 51, 32.

विस्फार (von स्फार mit वि) m. P. 6, 1, 47, Schol. 1) das Losschnellen eines Bogens und der dadurch bewirkte Laut AK. 2, 8, 2, 76. H. 1406. HALĪ. 1, 151. MBH. 3, 16128. 4, 163. 12, 982. R. 5, 39, 17. 7, 28, 45. — 2) das Aufklaffen, sich-weit-Öffnen: नयन° ŚĀH. D. 28, 10. विविधेषु पदार्थेषु लोकसीमातिवर्तिषु । विस्फारयेतसो यस्तु स विस्मय उदाकृतः ॥ 207; vgl. u. विस्तर 1) a) am Ende und unter विस्तार 1) am Ende. — Hier und da विष्फार geschrieben.

विस्फाल (von स्फाल् mit वि) m. P. 6, 1, 47, Schol.

विस्फुट (von स्फुट् mit वि) adj. aufgesprungen, klaffend: विस्फुटीकर aufgesprungen —, klaffend machen: °कृत SUÇA. 1, 301, 12.

विस्फुर (von स्फुर् mit वि) adj. die Augen aufreißend R. 3, 73, 8.

विस्फुलिङ्ग s. विष्फुलिङ्ग.

विस्फूर्जथु (von स्फूर्ज् mit वि) m. das Tosen: महेर्मि° RAGH. 13, 12 (विस्फूर्जित ed. Calc.) das Rollen des Donners KAR. 5, 2, 9 (विस्फु°, v. l. अविस्फूर्जथु). uneig.: विपाक° das Donnern —, donnerähnliche Erscheinungen des Lohnes der Werke RAGH. 14, 62.

विस्फूर्जन (wie eben) n. das Aufklaffen, sich-weit-Öffnen: तत्र कसितं नाम कपटोष्ठपुटविस्फूर्जनपुरःसारमरुक्तेत्यदृक्साः SANTADARÇANAS. 78, 1. 2. विस्फु° gedr.

विस्फूर्जित 1) adj. und n. s. u. स्फूर्ज् mit वि. — 2) m. N. pr. eines Schlangendämons VJUTP. 87.

विस्फोट (von स्फुट् mit वि) m. 1) das Krachen: अशनेः MBH. 4, 163. 1426. 6, 2882. — 2) eine aufplatzende Blase, Brandblase, Beule AK. 2, 6, 2, 4. H. 466, Schol. Z. d. d. m. G. 9, 676. ÇKDn. Suppl. u. तप्तमाषक. SUÇA. 1, 58, 16. fg. ÇĀṅḡ. SĀṂH. 1, 7, 65. Verz. d. B. H. N. 975. Verz. d. Oxf. H. 314, a, 29. 32. 316, b, 10. 337, a, 4 v. u. अग्निदग्धस्य विस्फोटशान्तिः स्यादग्निना ध्रुवम् Spr. 2276. KATHĪS. 85, 18. RĪĀA-TAR. 8, 1607. अयमपो गण्डस्योपरि विस्फोटः MUDRĀN. 120, 14; vgl. ÇĀṅ. 20, 10.

विस्फोटक 1) m. a) = विस्फोट 2) Schol. zu ÇĀṅ. 20, 10. SUÇA. 1, 292, 8. 293, 19. 2, 118, 2. 188, 9. eine Art des Aussatzes ÇĀṅḡ. SĀṂH. 1, 7, 64. PĀNĪK. 3, 14, 47. TIRHIT. bei WILSON, Sol. Works II, 222. — b) N. pr. eines Schlangendämons VJUTP. 87. — 2) विस्फोटिका f. Blase, Beule Schol. zu ÇĀṅ. 20, 10.

विस्फोटन (von स्फुट् mit वि) n. 1) das Entstehen von Blasen: दग्धस्य KAR. 5, 1, 12. — 2) lautes Brüllen: वृत्र° BUĀ. P. 6, 11, 7.

1. विस्मय (von स्मि mit वि) m. am Ende eines adj. comp. f. स्मा. 1) Dunkel, Hochmuth H. an. 3, 506. MĀP. j. 104. तपः तारति विस्मयात् M. 4, 237. तस्मान्न विस्मयः कार्यः पुरुषेषु महत्तमसु BUĀ. P. 6, 17, 35. गत-विस्मया 36. — 2) das Staunen, das Gefühl der Ueberraschung, Verblüfftheit AK. 1, 1, 2, 19. H. 303. H. an. MED. HALĪ. 4, 60. 1, 91. वत विस्मये 3, 92. AK. 3, 4, 22 (28), 5. विविधार्थेषु पदार्थेषु लोकसीमातिवर्तिषु । विस्फारयेतसो यस्तु स विस्मयं उदाकृतः ॥ ŚĀH. D. 207. विस्मयो नः समुत्पन्नः MBH. 3, 2472. विस्मयो मे महानभूत् 11965. RAGH. 10, 51. ÇĀṅ. 72, 8. VIKR. 78, 5. DAÇAR. 4, 72. विषादविस्मयवेश KATHĪS. 18, 240. RĪĀA-TAR. 3, 71. 4, 577. न विस्मयो ऽसौ त्वयि विश्वविस्मये (adj.) यो माययेदं सृजे ऽतिविस्मयम् (adj.) BUĀ. P. 3, 13, 42. 4, 1, 28. °कारि चेष्टितम् Spr. (II) 2270. भयविस्मयकारिन् ÇOK. in LA. (III) 38, 6. Verz. d. Oxf.